

Aleksa Šantić

Oj potoče!

Oj potoče, što si tako
Sjetan, tužan, bolan jako?
Radosti ti mino roj...
Tvoje lice bješe prije,
I krasnije, i milije,
Veseliji žubor tvoj.

A sada te, oj potoče,
Kao golo to siročče
Obuzela tuga, vaj,
Al' znam zašto: tvoja dola
Ostala je pusta, gola -
Ne miriše već joj kraj.

Uvehnulo tvoje cv'jeće,
Oko njega ne obl'jeće
Sitnih čela skladan roj;
Začutao slavuj lugom,
I on jadi s tobom - drugom, -
Umuko mu slatki poj...

I nebo se prom'jenilo,
Nije više plavo, milo -
Oblak krije sunčev sjaj...
Vihor bjesni sa svih strana
Pa uvelo lisje s grana
U daleki nosi kraj...

Sve je tužno... Oj potoče,
Ostao si k o siročče,
Al' ne gubi blagi nad!
Opeta će doć' iroljeće,
Zamirisat tvoje cv'jeće,
Tvoje duše milje, slad!

Slavuju

Oj ti tiče milopojče,
Laganoga leta,
Druže gore, druže luga
I mirisnog cv'jeta!

Što umuknu s pjesmom slatkom,
Što se snuždi, tiče?

Zar iz duše radost bježi,
A tuga ti niče?...

Zar ti nemaš nade vrele
Što ti srce zgr"jeva?
Zar ti nemaš nade vrele
Što o dobru pjeva?

Gledajuć' te, čini mi se,
Da je tvoja tuga:
Što bez cv'jeća vidiš goru,
Vidiš pusta luga;

Što se vihor oko tebe
Širi, lomeć' grane,
I što tama gusta, crna
Prati naše dane...

Al' ne tuži, milopojče,
Nek' te grije nada!
Vihor, jesen, zima, hala
Vječno nam ne vlada.

Sa proljećem vratiće se
Bujan život, snaga!
Tad će s opet da zahori
Tvoja pjesma draga.

Na Dunavu

Lako se lađa kreće. Pramene gustog dima
Hlađani tihi vjetrić na krilu nebu diže,
Eno, i ševa laka na pozdrav leti njima,
S ljupkom ih pjesmom stiže.

Kako je svuda bajno! Hućni se Dunav plavi,
Na cvjetnim obalama bijelo pase stado,
Pod sjenkom gustog drvlja, kraj stada svog na travi,
Čobanče svira mlado.

Po dugoj bajnoj ravni gle klasje plodnog žita
Pod krilom lahorovim povija smjerno glavu;
A tamo opet kosac sa pjesmom poslu hita
I gustu kosi travu.

Al' što je tebi, srce, te tako biješ sada?
Oh, eto Fruške Gore, Srijemu dična kruna! -
O kojoj mnogo, mnogo snivaše duša mlada,
Slatkog čeznuća puna...

Oj, divna srpska goro, kapicu skidam s glave,
Sin kršnih surih st'jena žarki ti pozdrav šalje!
Klanjam se, klanjam tebi, prepuna vječne slave
Oj, goro Svetog Save!

Novi Srpski mač

Kad strašna bura diže se smjelo
Po nebu srpskom rastroje mrak,
Kad presta teći sreće nam vrelo,
Kad sunca našeg potavni zrak;

Kad sa svih strana sudba nam crna
Bičeve sprema da sruši nas,
Kad splete v'jenac oštroga trnja,
Kad Srbu dođe krvavi čas;

Kad ono diže aždaja ljuta
Otrovnu glavu na sveti dom,
Da Srba svakog proždre, proguta,
Ognjište da mu satre grom!

Kad Srbin osta bez krune mile,
Slobodu kad mu otrže vrag,
Kad na njeg' mnoge jurnuše sile,
Da utru njemu ime i trag:

Preziruć' ropstvo, odvažno, čilo, -
Tješeci majci užasan plač,
Očevi naši na vraško krilo
Jurnuše smjelo, trgoše mač!

Brapiše njime slobodu svetu, -
I sunca opet zasija zrak, -
Goniše njime aždaju kletu -
I Srbin opet postade jak.

Al' doba ovo i ovi dani
Za borbu drugi pružaju mač,
Čim ćemo blažit' bolove rani
I tješit' majke tužne nam plač;

Čim ćemo opet do sreće stići
Podignut' njezin sv'jetao stan,
Čim ćemo opet slavu nam dići
Što 'no je sruši crn Vidovdan.

Mač taj je, braćo, učenje, škola,
Marljivost, volja, uzdanje, nad!

Dižimo škole! Ljubav i volja
Neka nas vodi na sveti rad.

Ta čujmo glase Svetoga Save:
„Učite! Ljub'te se! To vam je moć:
To je mač novi, koji do slave
Dovešće braću kroz tavnu noć“.

Golom stijenju

Gledao sam sinje more,
Mnoge r'jeke, mnoge gore,
Mnogi ubav kraj;
Gledao sam mnoga sela,
Gdje žubore hladna vrela,
Gdje tičica prevesela
Sunčev zdravlja sjaj.

Ali ništa, st'jenje milo,
Srce nije prisvojilo
Mlađano mi - kao ti;

Ništa dušu moju tako,
Nlahovito, silno, jako, -
Bujno, snažno, vrelo, žarko,
Sa ljubavlju ne napi!

S tobom mi se srce veže,
Tebi moje želje teže,
Ti si predmet sanki mog; -
Tu mi srpsko cvjeće cvjeta,
A vila ga čuva sveta,
Oko njega brižno ljeta, -
U nadi je štiti Bog.

Pa zdravo mi, stjenje golo!
Milo gnjezdo sokolovo,
Gdje s Milošev rađa soj!
Ja te ljubim žarko, vrelo,
Kao majka čedo bijelo,
Kao slavu; goru, vrelo -
Za te živi sinak tvoj!

Moje Srpstvo

Što je nebu sunce sjajno, što krepošču višnjeg blista;
Što je polju cv'jeće bajno, a cvijeću rosa čista;

Što | sokolu krš i st'jena gdje šestari, gdje se vije.
Više koga razjarena često ljuta munja bije;

Što je orlu smjelog leta ta visina neba sveta,
S koje gordo, u prašini, on prezire crva kleta;

Što je gori izvor-vrelo, lipe cvjetne, jele vite,
Ii travi mirisave ljubičice one skrite;

Što I lahoru miris ruža tihim letom što ga nosi,
Pa ga milo svakom daje, njim se diči i ponosi;

Što je pjesma slavlju milom, što je tici lako krilo,
Što je oku vid i svjetlost: to je meni Srpstvo milo!

Kao oganj, vatra živa u mom srcu ono gori!
S njime moja duša sniva, o novome danku, zori...

Svi oblaci da s' razviju - srdžbe strašne ponajveće,
Pa na njega da se sliju, ugazit' ga srcu neće!

Da s' na njega gorda sila digne, demon... onaj ljuti,
Iskru svetu Srpstva mila ne može mi otrgnuti.

Njemu služim, vjerno, pravo, svetinja mi mila to je!
Zdravo da si, Srpstvo slavno, ponajveće blago moje!

Ranjenik

„Handžar i koplje grudi su moje
„Proboli evo, - krvce je tek,
„Ruka mi klonu, snaga mi panu,
„Još samo što mi postoji jek...

„Spušta se sunce za gore čarne,
„Već skriva topli sa neba sjaj...
„Još samo malo, pa noćca crna.
„Tu će mi doći mog žića kraj...

„Sklopiću oči, ukočen stati,
„Za sve se rastat od roda mog...
„Ne plači, mati, ne plači, sestro,
„Ko s za dom bori, tog voli Bog!

„Ja padoh, evo, al' slava stoji:
„Za rod sam dao život i sv'jet...
„Od moje mišce, od mačaljutog,
„Mnogi je pao dušmanin klet!

„Slavno je, slavno ginut za narod
„Širit mu staze kuda će poć'
„I palit' zublju, nek vida daje -
„Kroz gustu tamu, golemu noć!

„Oj, srpska zemljo, koljevko mila,
„Već neću mlađan gledat te ja...
„Gasi se luča sunašca moga,
„Što nekad tako predivno sja...

„Ali ću mirno ispustit dušu,
„Bio sam borac, trudbenik tvoj!
„Gusle će mene vječito slavit
„K o svakog - ko je Milošev soj!

To reče sveti ranjenik mladi
A srce stanu - umuknu glas.
I noć se spusti, mrtvom junaku
Na polju vjetar leluja vlas.

A. M. ...